

הדלקת נרות	מוצאי שבת	רבנו תם
------------	-----------	---------

17:37	17:14	16:14	תל אביב
17:42	17:18	16:13	ירושלים
17:34	17:11	16:11	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש התיבה והמוסדות

סוליקה והפרש

סיפור מרגש על בת ישראל שמסרה עצמה למות בקדושה

גר חנוכה

בימים אלה, אנו עוסקים במצוה החביבה של הדלקת נרות החנוכה. משכבר הימים במסורת עם ישראל, זכו מצוות הדלקת הנרות – נר שבת ונר חנוכה, ולהשתדלות לחביבות רבה, ולהשתדלות ושמחה מיוחדת בעת קיומן, ולא בכדי.

בגמרא במסכת שבת מובא: 'הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים'. סגולה רבה ועצומה טמונה בהדלקת הנרות, להביא אל בתינו את ברכת הילדים הטובים, הצדיקים, תלמידי חכמים, זרע ברוך ה' המרווה אותנו רוב נחת. ומה יקר ליהודי יותר מבניו, אשר כל שאיפתנו ומגמתנו כי יעשו חיל בלימודם, ויעלו ויתעלו במעלות התורה ועבודת השם.

כבר בימי הראשונים, הקשה רבינו יצחק בן הראב"ד את הקושיא המפורסמת: הלא עם ישראל כולו מדליק נרות, הן נרות שבת והן נרות החנוכה. היכן הם כל הבנים תלמידי חכמים המובטחים? למה אנו רואים משפחות רבות כל כך שמצוות הדלקת הנרות מקויימות בהן, אך אינן זוכות להבטחה היקרה הזו?

אף המאירי התקשה בכך, וביאר ש'הרגיל בנר' היינו 'דרך חיבוט מצוה'. כלומר - אין הכוונה להדליק בלבד, אלא הבטחת בנים תלמידי חכמים תלויה בחיבוט המצוה, בצורת קיומה. זו אינה סגולה בלבד, אלא עומד מאחוריה הגיון צרוף: בית שיש בו שמחה של מצוה, בית שהילדים רואים בו חביבות למצוה, בית בו מצוות מקויימות באוירה מרוממת ובתחושות אושר – מבית כזה יוצאים ילדים תלמידי חכמים!

ניקה דברים אלה לתשומת ליבנו: הרי כולנו מקיימים את המצוות, משתלים לקיימן בהידור רב ככל האפשר. אך אם נוסיף על כך שמחה, אם 'נעשה עסק' משפחתי מאושר, ערכי מהמצוות – נרויה כי הילדים שלנו ילמדו להעריך את המצוות, ילמדו להוקיר ולחבב את המצוות, או אז נובטח לילדים תלמידי חכמים.

הרוכב שומע ועוצר. בחורה עומדת למות, ריחם עליה. זה צריך לזעזע את אמות הסיפים, כל אבא ואמא צריכים לידע, לרשום מיידית את כל הילדים לתלמוד תורה, הבת לבית יעקב! תשמעו מה אומרת הבת לפרש היא לא אומרת קשה לי, אינני יכולה. היא מעולפת כמעט מייסורים, ומה היא אומרת? אומרת היא לו, פרש פרש עשה לי טובה, כשחבת אותי ברחובות הסיכות השתחררו מעט, חזק אותם הדק אותם כדי שאשאר צנועה כדי שאמות בקדושה וצניעות לפני בורא העולם.

הפרש הנוצרי, ראה ויוכח כמה טהורות בנות ישראל, אמר אי אומות שבעולם, איפה יש אומה כזו שמוסרים כ"כ את נפשם על התורה שלהם! כמה שומרים יהודים על תורתם, ראה כי עזה כמות אהבה, עלה על הסוס ברח משם לארץ אחרת והתגייר. גוי מתפעל מהקדושה והצניעות של עם ישראל! עד היום באבן שעל המצבה שלה מסופר הסיפור.

אלו היו האמהות שלנו, מי לא רוצה בת כזו? מי לא רוצה אישה כזו? שמעו בנות יקרות! שמעו עם קדושים! הבינו לאיזה שפל הורידו אותנו, אשר בזכות נשים צדקניות נגאלו ורק בזכותם נגאל, מי שאינה צנועה לא רואים אותה בשמים, היא בחרם ותפילותיה אינה מתקבלת. ראו איזה אמהות היו לנו.

איה חורבן יש היום! על כל זוג שני גרושים, פרודים, פרוצים, פרוקים. הלב שותת דם. ילד הולך לבית ספר אמא שלו לא יודעת אם יחזור ואין יחזור. נורא נוראות! אין אומה זו אלא בתורתה, קרוב לאלפיים שנה אנו בגלויות, בלי צבא, בלי בית משפט, בלי מדינה, בלי ממשלה בלי כלום, אבל דבר אחד היה לנו תורה ויראת שמים, וכל העולם קינא בנו, היו באים הגויים להתייעץ עם הרבנים, ידעו מי זה עם ישראל! איזה עם נפלא! היום אנו בארץ שלנו, מדינה ממשלה וצבא, שרי חינוך ומה לא, רק תורה אין לנו! ולא היה צריך אפילו מאה שנה כדי להתרסק! הכל הרוס הכל מרוסק! הורים בוכים וליבם שותת דם על הילדים שלהם! בואו ונחזור למקורות, נחזור לתורה ונזכה לנחת מהילדים. חנוכה שמח.

מתוך דרשתו השבועית של הר"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

חנוכה הוא חג החינוך, ואמרו חז"ל (שבת כג) הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים. חנוכה זה זמן שמשפיע קדושה וטהרה על הילדים שלנו.

בזמן האינקוזיציה, כשהיו מענים את היהודים בעינויים מחרידים, ואם היו מוצאים אנוס שומר שבת בסתר איזה ייסורים היו עושים לו. הנה תפסו נערה יהודייה מתפללת במרתף, לוקחים אותה לפני בית המשפט של האינקוזיציה ודנים אותה למיתה אכזרית, העונש שלה היה שיקשרו את שערותיה לזנבו של סוס, ויסובבוה ברחובות העיר נגרת אחר הסוס, עד שגופה יתלש חתיכות חתיכות. אמרו לה: אם תסכימי לדת השלום והרחמים שלנו נוותר לך על העונש. מה עונה להם ילדה בת שמונה עשרה? "אם ימכור איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו", חס וחלילה, לא אעזוב את הקב"ה באש ובמים. נתנו לה בקשה אחרונה. מה מבקשת בת ישראל כבקשה אחרונה, לפני הייסורים הנוראים ולפני המוות שיגאל אותה מהן.

רוצה את אבא ואמא? לא. היא מבקשת סיכות ראש! שאלו אותה למה סיכות? אומרת להם, כשהפרש יסחוב אותי בחוצות העיר עלול הבגד להתרומם, אינני רוצה באחרית ימי להכשיל בחורי ישראל בראייה אסורה. לכן הנני רוצה סיכות להדק את שולי השמלה שלא תתרומם. מה מבקשת בת ישראל? ומה מבקשת בת טמאה? מלכת יופי! סחי ומאוס!

לאן הורידו את בנותינו? בשביל התאוות שלהם יבזו וישפילו את כבוד האשה עד עפר, בשם הפנימים ו"הדרת נשים". התקשורת והטלוויזיה מכשילים את עם ישראל ומפילים אותם בעומק טומאת העמים. אבל סוליקה הזו אומרת רוצה אני למות בקדושה וטהרה, רוצה אני סיכות!

אמרו הרשעים, נביא לך סיכות, אולם אנחנו בעצמינו נהדק לך את שולי הבגד, הביאו סיכות, ומהדקים את שולי השמלה בבשר הנערה, כואב ושותת דם, ייסורי מוות, אבל הכל שווה לה בשביל צניעות בת ישראל! קושרים אותה לסוס וסובבים ברחובות העיר, יהודים בוכים מחד וגויים שמחים מאידך. הנה לאחר כמה דקות רכיבה, כשכולה שותתת דם, כאובה עד מוות, צועקת היא במר נשמתה: פרש! פרש! עשה לי טובה עצור רגע! עצור רק רגע!

רגע חושבים עמ' 4

פרשת השבוע עמ' 3

פינת ההלכה עמ' 3

סיפור לשבת עמ' 2

סיפור לשבת

הרב אשר קובלסקי

בזכות ברכת השבת

כדי לאפשר העמדת סעודת שבת נרחבת ומבורכת. אבל עכשיו - הכרת פניך ענתה כך כי התעשרת... האומנם?

היהודי חייך את אותו חיוך טוב, וניאות לספר: 'תשמע, כמו שאתה זוכה, במשך שנים היתה פרנסתי דחוקה, ועם זאת - השתדלתי עד מאוד לפאר ולרום את יום השבת, יותר מכפי יכולתי, בשפע גשמי כמו בעושר רוחני. והנה, יום אחד פתח לי השם את שערי השפע, וברכת השבת הושפעה בביתי בשפע רב...

היה זה כשרעייתי ביקשה ממני שאתלה תמונה במקום מסויים בקיר החיצוני של הבית, הגובל בהר גבוה המתנשא מאחורי ביתי. דפקתי מסמר בעזרת פטיש, אך המסמר לא נתקע, אלא יצר חור די גדול ומשמעותי בקיר, שהחל להתפרק בין אצבעותיי... ניסיתי לעצור את המפולת, אך עם כל פעולה שלי - הלך הקיר והתמוטט לי בידיים...

לפתע, המשיך האיש וסיפר, 'גיליתי שמאחורי הקיר ישנו חלל ענק ורחב ידיים, שנחצב בהר שמאחורי ביתי בעת הבניה, אך הקבלן סתם אותו בקיר פשוט למדי. החלל הוא למעשה מתחת כל ההר וגובל בקצוותיו, והוא פשוט ענק... נו, אתה יודע איך זה... בהסכמת השכנים, תוך כמה חודשים כבר היו בניויות במקום כמה וכמה יחידות דיור נעימות וטובות, ומאו - אינני צריך להתפרנס בדוחק כלל, כי פרנסתי מצויה לי בשפע מיחידות הדיור המושכרות, גם בלי עמל כפיים כלל!'

ככל הסיפור הזה, סיפר להרב קליין מארחו בלי חורפו, הוא בעל המעשה, והוסיף: 'זו ברכתה של השבת, אליה התמסרתי ככל יכולתי, גם בזמנים הדחוקים ביותר עבורי. והיא השיבה לי במידה כפולה של שפע, ברכה ופרנסה ברווח, כי השבת היא מקור הברכה!'

אכן כך! לא תמיד זוכים לראות זאת, אך הגמרא מבטיחה לנו כי 'המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים' - כי מי שזוכה לענג את השבת ולשמוח בה, להדרה ולפארה כמיטב יכולתו - זוכה בברכת שפע מלמעלה! וכך גם מגלה לנו הזוהר הקדוש, כי ברכת כל ימי השבוע, הפרנסה והשפע שלנו, העושר הרוחני וההצלחה הגשמית - הכל תלוי בשבת המבורכת, הכל מושפע ביום אותו בירך בורא עולם - היום השביעי!

כך נזכה כי ברכת השבת תיכנס אל בתינו, תביא את שפעה הטוב והשפעתה הברוכה אל חיינו. ואז נזכה שכל ששת הימים יעטרנו נותן השבת בברכה ושפע אין קץ!

התורה והתאמת לחנים מרגשים לזמירות וכי"ב, וכשבאה שבת ובאה מנוחה - אני זוכה להתענג באמת ביום השבת, בסעודות עשירות ונאות כראוי למעמדו של יום כה קדוש!

כך הסביר האיש בפשטות, והותיר את הבחורים פעורי פה, לנוכח הסברו המלומד והעובדה כי גילו 'יוסף מוקיר שבת' החי בזמננו. הם נפרדו ממנו בתודה נרגשת, כשאנים מפסיקים להתפעל מגדלות נפשו של אותו יהודי...

אחד הבחורים שהשתתף באותה סעודת שבת, הוא הרב מאיר קליין שליט"א, אשר מפיו נכתב הסיפור בקונטרס 'ווי העמודים'. וכך הוא מוסיף ומספר את המשך הסיפור המפעים, שלולא נשמע מכלי ראשון - היה קשה להאמין כי כך אכן קרה, אך המציאות ועדיה אינם ניתנים לערעור:

7 שנים חלפו מאז אותה סעודה שבת. שני הבחורים נישאו וכבר הקימו בתים בישראל, אותה סעודת שבת נותרה כזכרון נעים ספון בירכתי המוח, ותו לא. ביום מן הימים, נקלע הרב קליין לשמחה משפחתית, ומיד בכניסתו לאולם זיהה את דמותו של המארח ההוא, שאירחו בכבוד מלכים לפני שנים, אך משהו בו השתנה...

הוא זוכר אותו לבוש חליפה מרופסת ועלובה, תדיר מכנסיו משופשפים ונעליו מלוכלכות בצבע. והנה, הוא רואה אותו לפניו כיהודי מכובד ובעל בעמיו, לבוש בטוב טעם כיהודי מבוסס, נעליו נקיות ומצוחצחות ומראהו מגוהץ למשעי. הוא עקב אחריו בצאתו מהאולם, והתפלא לראותו מוציא שלט מזהב מחיקו ומכונית יוקרה מצדיעה בפנסיה לקראתו ומאפשרת לו להיכנס...

הרב קליין לא הצליח להסתיר את פליאתו, יצר הסקרנות שפעם בו בהיותו בחור, חזר וניער עתה, אך ברמה כפולה ומכופלת. הוא נקש על חלון המכונית קלות, ואותו יהודי - מארחו לשעבר נעים השיח וטוב הלב, מיהר ופתח. אמנם התעשר האיש, אך לא גבה לבו ולא רמו עיניו...

הרב קליין ניסה להזכיר לו את דבר האירוח, אך הלה לא זכה הן אירח מאות רבות של בחורים על שולחנו בסעודות השבת. אך כששמע את שם הישיבה שעדיין קיימת לידו, נפתח לבו והוא נזכר בזכרון רחוק, כי אירח לא פעם אחדים מבחורי הישיבה המדוברת.

'ועכשיו אני מבקש לשאול אותך, ברשותך', פתח הרב קליין, 'אני זוכר את סעודת השבת הנעימה במחיצתך, את השפע הרב והמגוון הרחב והטעים, ואת פליאתי כי היכרתך כאיש דל ודחוק. אז הסברת לי כי אתה חוסך בכל ימות השבוע מפיתך,

זה בהיכלו של בית כנסת שכונתי קטן, אליו נקלעו שני בחורים מיישיבה סמוכה בעת תפילת ליל שבת. הם התעתדו לשוב ליישיבה אחרי התפילה ולסעוד בה את סעודת השבת, אלא שאחד המתפללים הזמינם לביתו בחום, ולמרות שידעו כי האיש דל ואביון המתפרנס בקושי - נמסו מול החום שבהזמנתו: 'אינכם מבינים', הסביר להם בטוב טעם, 'שבת בלי אורחים - כאינה שבת אצלי, ואין לי אורחים לשבת זו. אולי בכל זאת?'

כשרבו הפצרותיו, נעתרו הבחורים לבקשתו ונענו להזמנתו. הם צעדו עם מארחם לביתו, ולא הופתעו לגלות כי ביתו נראה כבית עני ואולי מוחנח משהו - כיאה למעמדו הכלכלי הרעוע. אך הם הופתעו גם הופתעו עם תחילת הסעודה, כשקידשו על יינות טובים ויקרים, הוגשו להם חלות טריות וחמות, גדולות ומתוקות, מבריקות ומלאות שומשום חייני. לצידם הוגשו מבחר סלטים נגוון ונרחב, כמותו לא ראו הבחורים מעולם...

14 סלטים ספרו הבחורים על השולחן, והם מקוים עד היום כי לא התבלבלו, ובעצם היה מדובר ב-16... ובעל הבית עומד ופורס להם חלה ברוחב לב, ומציע להם בנדיבות ליהנות ממשעמי השבת. אחר כך הגיש שלושה סוגי דגים, ואז החל משורר זמירות שבת, כשעיניו עצומות בדבקות והוא נראה כמתעלה מעל גבי הקרקע... ניכר היה כי בגופו הוא עימם בסלון, אך ברוחו הוא מרחף בעולם קסום, במין 'יום שכולו שבת...'

גם במנות הבאות, שב המארח והציע להם מזון רב ובשפע נרחב, במגוון לא מוכר ובהגשה מכובדת ונעימה. מרק משובח, בשרים מכל המינים, תוספות עשירות בשלל טעמים, וגם מקומה של מנת הקינוח לא נפקד. סעודת שבת עשירה במגוון גשמי מגוון וטעים, כמו גם מרוממת ורוחנית - מתובלת כהוגן בדברי תורה וזמירות נלהבות...

עם סיום הסעודה, כשהודו לו בחום על האירוח הנעים והמפנק, לא הצליח אחד הבחורים לכבוש את סקרנותו ושאל: 'סליחה שאני שואל, אני לא מכיר אותך ככה מיליונר גדול... מנין לך השפע הגדול והנרחב הזה שהגשת לנו בסעודת השבת?! הרי מעודי לא נתקלתי בכזו סעודת שבת שופעת ונעימה!'

חייך בעל הבית את חיוכו הטוב, והשיב בפשטות: 'כדברייך כן הוא... כל ימות השבוע אני עובד קשה מאוד, ופרנסתי מצויה בדוחק רב. במשך ימי השבוע אינני מרשה לעצמי כל מתורות וחי רק במינימום האפשרי, כשאני חוסך את הכסף לקראת השבת...'

ואז, סיפר האיש לתמיהת בן שיחו הצעיר, 'ביום ששי בבוקר, אני מוציא את הכסף שחסכתי ויוצא לקניות, ומאז אנו טורחים הרבה להכין סעודות שבת מושקעות וטעימות, כראוי ליום השבת המבורך. אח"כ אני עמל על הכנת החלק הרוחני - דברי

"כך הסביר האיש בפשטות והותיר את הבחורים פעורי פה, כי גילו 'יוסף מוקיר שבת' החי בזמננו..."

פרשת שבוע

הרב אליהו רוסטמי

ענין של זמן

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור" (מא, א)

על איזה שנתים מדובר? אלא בפרשת וישב פותר יוסף את החלום לשר המשקים ומבקש ממנו שיזכיר אותו אצל פרעה, ושר המשקים חזר לתפקידו אבל כתוב בסוף הפרשה "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו", כבר באותו יום שכח ממנו, ומפני שיוסף תלה בו בטחונו לזכרו הוזקק להיות אסור שנתים, שנאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים" וכו' (רש"י).

ויהי מקץ – אומר הזוהר הקדוש קץ שם לחושך, אדם צריך לדעת שגם אם עובר עליו איזה ענן שלא יבהל, צריך לדעת שכמו שהעולם הזה זמני, אז כל ענן ונסיון הוא זמני. גם יוסף שהיה בבית האסורים עשר שנים והוסיפו לו עוד שנתיים על "התנהגות טובה", שנים עשרה שנים שנגמרו לבסוף. קץ שם לחושך אדם שנמצא בנסיון, צריך לעמוד בו באמונה, שכל מה שעושה הקב"ה לטובה עושה. היה חסיד אחד של הגאון ר' ישראל מרז'יץ זיע"א, החסיד היה במצב של עניות קשה, ובא לרבו ואמר "אני לא רוצה לקבל צדקה מהציבור, אבל יש לי אח באמריקה שיכול לעזור לי, האם כדאי שאכתוב לו מכתב שיעזור לי. ר' ישראל עצם עיניו ואמר שלא יכתוב שום מכתב. אשתו של החסיד לא הבינה למה לא לכתוב "יש לך אח עשיר שיושב על מיליונים, ואם ישמע על מצבנו הוא ישלח לנו, נו, אתם והרבנים שלכם כל דבר שואלים את הרב, וכי אין לך שכל, אולי תשאל עוד הפעם".

חזר החסיד לרבו בשאלה הנ"ל ושוב ענה לו שלא ישלח, חזר החסיד לביתו וסיפר לאשתו שהרב אמר לא לשלוח, והיא תפסה את בעלה מצוארו ואמרה על כרחך אתה תכתוב, והחסיד פחד ממנה [שהיתה ארבע על ארבע]. וישב וכתב מכתב לאחיו שהוא במצוקה ושלח לאחיו.

אחרי שבועיים מגיע מכתב מאמריקה עם המחאת דואר של 200 אלף דולר אמרה לו אשתו, "אתה רואה, למי צריך לשמוע לאשה או לרב? עכשיו נחזיר חובות ונקנה דירה וסלון".

עברו חודשיים והחסיד חלה והגיע למצב אנוש, הרופאים אמרו לו שהחולי נדיר מאד, ואין מה לעשות. החסיד ידע שנעש על שלא שמע לרב, ושלח מכתב לרבו עם סכום לפדיון נפש ושיברך אותו. אמר הרב לשליח שיאמר לחסיד שאסרתי לו לשלוח מכתב כי ראיתי שנגזר עליו בשמים מות, והחליטו שהיות ועני חשוב כמת, גזרו עליו עניות להצילו מהמות, עכשיו שקיבל את הכסף הוא לא עני ורוצים אותו בשמים.

אנשים לא מבינים שכל דעביד רחמנא לטב עביד, יש אנשים סופניים בבית חולים מוכנים לתת הכל רק לחזור לבריאות. אריאל שרון היה מוכן להחזיר את החוה את קדימה ואת אחורה, קחו הכל רק תחזירו לי את הבריאות, שאוכל בערב לשתות כוס תה עם נענע, ולעשות טיול סביב החוה. לכן תזכור קץ שם לחושך, העולם זמני והכל עובד על מנגנון של זמן וכל נסיון הוא זמני ולא נצח.

הרב רועי גנון

פינת ההלכה

חנוכה בערב שבת

א. טוב ונכון שבערב שבת חנוכה יתפלל מנחה ורק אחר כך ידליק נרות חנוכה, והטעם בזה מפני שתפילת מנחה נתקנה כנגד תמיד של בין הערבים ונר חנוכה הוא זכר לנס שנעשה במנורת בית המקדש שהיו מדליקים אותה לאחר קורבן התמיד של בין הערבים.

ב. כל זה דווקא לכתחילה היכא דאפשר להתפלל ורק אז להדליק נרות חנוכה, אולם אם אינו מוצא מנין מוקדם אין להתפלל ביחידות בשביל דבר זה, אלא ידליק נרות חנוכה ורק אז ילך ויתפלל מנחה עם הציבור, שכן תפילה בציבור ערכה גדול מאו.

ג. בערב שבת חנוכה אין להקדים ולהדליק את נרות החנוכה הרבה לפני כניסת השבת, אלא מדליקים את נרות החנוכה עם נרות השבת.

ד. יש להקדים ולהדליק קודם את נרות החנוכה ורק אז להדליק את נרות השבת, ואם הזמן מצומצם וכבר קרוב הזמן של שקיעת החמה יכולה האישה להדליק נרות השבת מיד לאחר שהדליק הבעל את הנר הראשון של החנוכה אע"פ שהבעל ממשיך להדליק את שאר נרות החנוכה.

ה. אם טעו והדליקו נרות השבת לפני נרות החנוכה, לפי מנהג הספרדים ועדות המזרח אין בזה שום בעיה ואפשר להדליק את נרות החנוכה, כיוון שמעיקר הדין אין האישה מקבלת שבת בהדלקת הנרות (וטוב שתתנה פעם אחת בשנה שהיא לא מקבלת שבת בהדלקת הנרות), ולמנהג האשכנזים שמקבלים שבת בהדלקת הנרות אין לאישה להדליק נרות חנוכה אלא אדם אחר ידליק את הנרות.

ו. יש לתת בערב שבת חנוכה הרבה שמן בנרות החנוכה וכן אותם שמדליקים בנרות שעה יש לתת נרות שדולקים הרבה זמן יותר מחצי שעה, מכיוון שהשיעור שהנרות חנוכה צריכים לדלוק הוא חצי שעה מצאת הכוכבים, ובערב שבת מדליקים כעשרים דקות לפני שקיעת החמה, ולכן יש לתת כמות שמן או נר שיספיקו לדלוק, ואם אין לו אפילו כמות שמן לנר אחד שידלוק עד כחצי שעה אחר צאת הכוכבים או מי שמדליק בנרות ואין לו נר אחד גדול שיספיק לדלוק עד כחצי שעה אחר צאת הכוכבים ידליק את נרות החנוכה בלי ברכה.

ז. בנרות חנוכה יש לנו כלל "הדלקה עושה מצוה" היינו שעיקר המצוה הוא מעשה ההדלקה, ולכן אם הדליק את נרות החנוכה ואחר כך מיד כבו הנרות אין צריך לחזור ולהדליק את הנרות מחדש, שהרי עצם זה שהדליק את נרות החנוכה יצא ידי חובה, אולם מצוה מן המובחר לחזור ולהדליק את הנרות אם כבו בתוך החצי שעה לאחר הדלקתו, ולא יברך על ההדלקה השנייה, ולכן אם בערב שבת כבו הנרות קודם שקיעת החמה אין צריך מן הדין לחזור ולהדליק את הנרות, ומכל מקום טוב להחמיר ולחזור ולהדליקם בלא ברכה, אבל אם כבו סמוך ממש לשקיעת החמה אין לחזור ולהדליקם מפני שיש חשש שכבר נכנס שבת ואין להדליק אש בבין השמשות.

ח. במוצאי שבת בבית הכנסת יש להדליק קודם נרות החנוכה ורק אז עושים הבדלה כדי לאחר את יציאת השבת כמה שיותר (ואע"פ שהמדליק את נרות החנוכה הוא מדליק אש ובכך הוציא שבת, מכל מקום שאר הציבור אינם יוצאים ידי חובה בהדלקה בבית הכנסת ולכן עדיין נשארים בקדושת שבת), וגם יש בזה יותר פירסומי ניסא שכן אם ידליקו לאחר ההבדלה הרי הציבור ילכו לבתיהם ובכך מתמעטת פרסום הנס, אולם בביתו של כל אדם יש לעשות קודם ההבדלה ורק אחר כך ידליק נרות החנוכה, כיוון שתדיר ואינו תדיר, תדיר קודם. לכן הבדלה היא תדירה יותר וקודמת לנרות חנוכה (ואין כאן פרסום הנס וכן אין שייך כאן לאחר יציאת השבת שכן שמדליק נרות החנוכה הרי הוא מוציא שבת, ולכן הבדלה קודמת).

ט. מי שמחמיר ומוציא שבת כדעת רבנו תם יש לו גם במוצאי שבת חנוכה לעשות כן, ידליק החנוכה רק לאחר שיצא זמן שבת לפי רבנו תם.

זאת חנוכה

א. אם נשאר השמן ביום השמיני (וכן בשאר הימים) עושה מדורה ושורף את השמן בפני עצמו, והוא הדין לפתילות החנוכה שאסור לזרוקן אלא עושה מדורה ושורפים (ויש כאלו שמניחים אותם עד שריפת החמץ ושורפים ביחד עם החמץ), וכל מה שכתבנו בשמן זה דווקא שכבו הנרות בתוך החצי שעה ונשאר השמן, אבל אם כבר דלקו הנרות חצי שעה ונותר השמן בנרות אין צריך לשרוף את השמן, ומותר להשתמש בו לשאר דברים, ויש אומרים שאדם שנותן בסתם את השמן (בלי לפרש את כוונתו) אז נאסר כל השמן ששם לצורך הדלקת הנרות ואפילו אחר שדלקו הנרות חצי שעה, ומעיקר הדין הלכה שאחר שעבר זמן של החצי שעה אם נותר שמן מותר להשתמש, אולם טוב להחמיר ולחוש לדעת היש אומרים שכתבנו ולכן יתנה בפירוש שאינו מקצה השמן למצות נרות החנוכה אלא רק כשיעור המצוה (היינו חצי שעה) ואז אם נשאר שמן אחר החצי שעה רשאי לכולי עלמא להשתמש בו לשאר דברים.

ב. בקבוק השמן ששפך ממנו לנרות החנוכה בוודאי מותר להשתמש בו לצורך דברים של חול ואין צריך להחמיר בו כלל.

מה רוצים מהיוונים?

הספרות, השירה והמחזאות יכולים לספק שעה נעימה, אבל בשורה התחתונה האדם צריך לשאול את עצמו: "במה התעליתי ומה רכשתי?" אפשר לפתח שיחות פילוסופיות מעמיקות ולקבוע אמות מידה מוסריות נעלות ולדבר גבוהה-גבוהה. אבל חכמינו כינו את חוכמתם "חוכמה חיצונית", המסמלת את החושך. כי היא אינה מעצבת באמת את האדם ואינה מקנה לו בלמים.

בורא העולם ונותן התורה ידע שאלו נרכשים אך ורק באמצעות שמירת המצוות.

וכשאריסטו נתפס אצל תלמידיו במעשה בהמי שהוא עצמו הוקיע ופסל נחרצות, הוא אפילו לא הסמיק: "כשעשיתי זאת לא הייתי אריסטו", הפטיר. כלומר, התאוריה והמעשה, הרוח והגוף - הם שני עולמות לשיטתם.

היה זה במחנה המוות, בלב התופת. שלדים מהלכים, עיניים כבויים, ובאוויר נישא ריח מצמרר מעשן המשרפות. קרן אור אחת הייתה - דמותו הקורנת של הרבי מבלוז'וב זצ"ל, שהפיח רוח תקווה והיה צוק איתן של אמונה.

יום אחד, בזמן עבודת הפרך, עבר בין האנשים והזכיר לכולם: "הערב נר ראשון של חנוכה". ההכרזה הזכירה לכולם עולם שנגזז ואינו: החנוכיות, הסביבונים, ריח הלבבות. אבל בערב ציפתה להם הפתעה - משיירי המרגרינה ובדל חוט הכין הרבי חנוכיה מעוטרת. גם הקאפו הקשוח, מפקד הבלוק, מחה דמעה כשהרבי התכופף לעבר החנוכיה, וקולו הלוחש והמתרגש בדרך את הברכות: "להדליק נר חנוכה... שעשה נסים... שהחיינו". מאות אוזניים שהאזינו מהדרגשים הדחוסים התרגשו, ומאות עיניים הזילו דמעה.

ואז קם יהודי אחד מדיירי הבלוק זעק: "רבי, עד כאן! מילא להדליק נרות, מילא לברך ברכות, אבל איך אפשר לומר 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'?" מה יש לנו בזמן הזה חוץ מפחד, מוות וניסיון נואש לשרוד עוד יום?"

בינתיים מילא הקאפו את תפקידו וכיבה את השלהבת הזעירה. שלא יבוא קלגס ויאשימם בהפרת צו ההאפלה. מאות עיניים היו נשואות אל הרבי לשמוע מה יענה על דברי היהודי המעונה. הביט הרבי אל הדובר, העביר את מבטו לעבר שאר היהודים, לרגע חריש ואז אמר בהתלהבות אדירה: "אם פה, בעמק הבכא, בממלכת השטן, בלב האימה והחשכה, הדליקו יהודים נרות חנוכה בסכנת נפשות - לא נרות הם הדליקו אלא את נשמתם הקדושה הם האירו והוכיחו שאין אנו עבדי הצוררים, ועל כך נאמר שירה!"

נסה כולנו ביומים בכלל ובימי החנוכה בפרט למצוא לפחות כמה דקות ביום שבהן איננו עבדים - לא עבדי התקשורת והמוסכמות החברתיות, לא עבדי הכעס והמידות הרעות ולא עבדי המתירנות וההפקרות. נוכח לעצמנו שאנו יודעים להאיר את הבית שלנו באור אמיתי, לא באור זר. לעצמנו שאנו יודעים להאיר את הבית שלנו באור אמיתי, לא באור זר.

הרב יהודה שמעוני מגיד שיעור בישיבת אורי דוד
למגוון הרצאות הרב כנסו לאתרנו: Rabenu.com

אולי כדאי, לשם גיוון, לשנות את המבט. להסתכל על חנוכה מן הצד של היוונים ולסקור מנקודת מבטם את ההיסטוריה.

הממלכה היוונית פרשה את שלטונה על כל העולם העתיק. אבל היוונים לא היו כובשים בלבד. בניגוד לחיתים, לאשורים, לבבלים ולפרסיות - העמים הפרימיטיביים - הם הביאו עמם בשורה, קדמה, השכלה ואת התורה ההלניסטית.

האדם מורכב מגוף ונפש. היוונים ידעו זאת והתייחסו לכך. הם טיפחו את תרבות הגוף והתייחדו ב'מדעי הרוח'. בתרבות הגוף - בנו אצטדיונים, ערכו תחרויות אתלטיקה, היאבקות, מרוצים, ידוי דיסקוס ומשחקים אולימפיים. בתחומי האמנות - יון היא שם נרדף לקלסיקה בפיסול, ציור, גילוף ויופי. שירת הומרוס, מחזאות סופוקלס, נאומי דמוסטוס.

בתחומי המדע בלטה יון בהמצאות ארכימדס ובמשפטי פיתגורס, אך מעל הכול היא בלטה בתחומי הרוח. אבירי הפילוסופיה היוונית - סוקרטס, אריסטו, אפלטון, דיוגנס, היו פילוסופים שהגו דעות על כל דבר: מהו האדם ואושרו, מהי הבריאה ותכליתה, מהו מסלול הכוכבים ומהו הרכב המתכות.

כזו הייתה התרבות שכבשה את העולם וזה היה המטען התרבותי שנשאה עמה. היוונים היו גאים בתרבותם הנאורה, והעמים כולם קיבלו את עליונותה ומרותה. כולם, מלבד עם אחד קטן בהרי יהודה. עם שאמר ליוונים: "לא, תודה! לנו יש תורה, מצוות, דרך חיים, עשו לנו טובה והינחנו לנפשנו".

היוונים לא האמינו למשמע אוזניהם - למה? מדוע קומץ היהודים הנחוש הזה דוחה את אור ההשכלה, את הפילוסופיה והתרבות הנאורה?

באמת, למה?

התשובה היהודית חדה כתער: אנו לא מתעסקים בתפאורה, אנו מחפשים את הפנימיות.

תרבות יוון משולה לאדם הנוסע במכונית פאר מאובזרת ומשוכללת, בעלת מנוע טורבו 400 כוח סוס, הדרך פנויה ועל ההגה נהג מוכשר. רק פרט אחד מעיב על האידיליה - למכונית אין בלמים...

שחקן מבקיע לרשת או קולע לסל. המונים מריעים, יש גביע והאוהדים ווקדים כל הלילה ברחובות. האם מישהו הפך לאדם טוב יותר, נעלה יותר, מוסרי יותר?

יש ערב אחד בשבוע שאסור לכם לפספס

שיעור המוסר הגדול בתבל

מפי הקול חוצב הלהבות

הרה"ג דניאל זר שליט"א

בכל יום רביעי בשעה 22:00
ישיבת אורי דוד רח' המכבים 108 בני ברק

רב מקדים הרב יורם סרי שליט"א אב"ד מודיעין עלית בשעה 21:15

מקום מסודר לנשים | מועבר בקול הלשון 03-6171111 | מושדר בליון ובאתרנו Rabenu.co.il